New York Times Bestseller
Držitelka Pulitzerovy ceny

Všechno je možné

Elizabeth Stroutová

motto

Všechno je možné

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Elizabeth Stroutová
Všechno je možné – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Všechno je možné

Elizabeth Stroutová

Praha
2018

OBSAH

Znamení / 7
Větrné mlýny / 31
Popraskaný / 59
Teorie potlučeného palce / 83
Mississippi Mary / 103
Sestra / 133
Dottiin penzion / 161
Sněžná slepota / 185
Dar / 201
Poděkování / 225

Přeložila Marcela Nejedlá

Anything Is Possible

This translation is published by arrangement with Random House, a division of Penguin Random House LLC

Mému bratrovi Jonu Stroutovi

ZNAMENÍ

TOMMY GUPTILL KDYSI VLASTNIL mléčnou farmu, kterou zdědil po svém otci, a ta stála asi dvě míle od města Amgash v Illinois. Od té doby už uběhla spousta let, ale v noci se Tommy pořád ještě někdy budí s hrůzou, kterou cítil té noci, kdy jeho farma vyhořela do základů. I dům vyhořel do základů; vítr přenesl jiskry na střechu domu, který stál kousek od stodol. Byla to jeho chyba – vždycky si myslel, že to byla jeho chyba –, protože v ten večer nezkontroloval dojicí stroje, neujistil se, že jsou pořádně vypnuté, a právě tak požár vypuknul. Jakmile se oheň rozhořel, zlostně se zakusoval kousek po kousku pořád dál. Přišli o všechno, až na mosazný rám zrcadla v obývacím pokoji, na který následujícího dne narazil na spáleništi, ale nechal ho, kde byl. Sousedi uspořádali sbírku: řadu týdnů jeho děti chodily do školy v oblečení od svých spolužáků, dokud nebyl schopný se trochu sebrat a dát dohromady aspoň něco málo peněz. Půdu prodal sousednímu farmáři, ale moc to nevyneslo. Potom si on a jeho manželka, drobná žena jménem Shirley, koupili nové oblečení a on koupil také dům. Shirley se po celou tu dobu obdivuhodně držela. Koupili dům v Amgashi, což bylo chátrající město, a jeho děti chodily do školy tam místo v Carlisle, kam mohly chodit předtím, protože jejich farma stála přímo na hranici dělící obě měs-

ta. Tommy začal v Amgashi pracovat jako školník; stálost té práce se mu zamlouvala, a navíc nemusel pracovat na farmě někoho jiného – na to by neměl žaludek. V té době mu bylo pětatřicet.

Teď už jsou děti dospělé, mají vlastní děti, které už také jsou dospělé, a on a Shirley pořád ještě bydlí v tom malém domě. Ona kolem domu zasázela květiny, což bylo v tom městě neobvyklé. Tommy si v době kolem požáru dělal velké starosti o děti; dřív na jejich farmu jezdily školní výlety – každý rok na jaře tady strávily jeden den páté třídy z Carlisle. Děti snědly oběd u dřevěných stolů vedle jejich stodoly a pak si prošly chlévy, dívaly se, jak muži dojí krávy, bílá pěnící se tekutina protékala průhlednými plastovými trubkami nad jejich hlavami – a pak se jeho děti musely dívat, jak otec smetákem likviduje pozůstatky „nehody" zanechané dítětem, které se pozvracelo na chodbě. Tommy nosil šedivé kalhoty a bílou košili, na které bylo červeně vyšito Tommy.

No. Všichni to přežili.

Toho rána jel Tommy pomalu do Carlisle vyřídit nějaké pochůzky. Byla slunečná květnová sobota, zbývalo pár dní do dvaaosmdesátých narozenin jeho manželky. Všude kolem se táhla do dáli pole, kukuřici i sójové boby zasadili nedávno. Spousta polí byla pořád ještě hnědá, čekala na zorání před zasetím, ale většinou bylo vidět jen vysoké modré nebe s několika bílými oblaky rozesetými nízko nad obzorem. Projel kolem cedule na silnici vedoucí dolů k domu Bartonových; pořád ještě tam stálo ŠITÍ A ÚPRAVY ODĚVŮ, i když ta žena, Lydia Bartonová, která šila a upravovala oděvy, zemřela už před mnoha lety. Rodina Bartonových patřila i ve městě jako Amgash k vyvrhelům,

což měla na svědomí jejich mimořádná chudoba a podivínství. Jejich nejstarší potomek, muž jménem Pete, tam teď žil sám, prostřední dítě o dvě města dál a ta nejmladší, Lucy Bartonová, utekla už před mnoha lety a žila teď v New Yorku. Tommy se o Lucy něco napřemýšlel. Všechny ty roky otálela po vyučování ve třídě, zůstávala tam sama, od čtvrté třídy základní školy až po poslední rok na střední; několik let jí trvalo, než se mu vůbec dokázala podívat do očí. Ale teď Tommy projížděl kolem téhle oblasti, kde stávala jeho farma – teď tu byla jen pole, nezůstala ani cedule –, a on si vzpomněl, jak se mu často stávalo, na svůj tehdejší život. Byl to dobrý život, nelitoval ničeho, co se stalo. Neměl v povaze litovat a za noci, kdy hořelo – uprostřed toho strašného strachu –, pochopil, že všechno, na čem na tomto světě záleží, je jeho žena a jeho děti. A napadlo ho, že lidé často prožijí celý život, aniž by si to uvědomovali tak ostře a setrvale jako on. Soukromě v duchu myslel na onen požár jako na Boží znamení, aby si ten dar pečlivě chránil. Soukromě, protože nechtěl, aby ho považovali za muže, který si hledá výmluvy pro tragédii, nechtěl, aby si kdokoli – dokonce ani jeho hluboce milovaná žena – o něm něco takového myslel. Ale té noci, kdy jeho žena odvedla děti na silnici – hnal je tam z domu, když zjistil, že stodola je v plamenech –, když sledoval mohutné plameny šlehající k noční obloze a pak slyšel zoufalé bučení umírajících krav, cítil spoustu věcí. Když se však zřítila střecha jeho domu, zhroutila se přímo do jejich ložnice a pak do obývacího pokoje se všemi fotografiemi jeho dětí a rodičů, když se díval, jak se to děje, cítil nesporně to, o čem si mohl myslet, že to je přítomnost Boží. A konečně pochopil, proč jsou andělé vždy zobrazováni s křídly, protože si uvědomoval ten pocit valícího se

zvuku, nebo možná ani ne zvuku. A pak to bylo, jako by se Bůh, který neměl tvář, ale byl to Bůh, k němu přitisknul a beze slov mu předal vzkaz – tak krátce, tak prchavě – vzkaz, který Tommy vnímal jako: *To je v pořádku, Tommy.* A pak Tommy pochopil, že to opravdu je v pořádku. Bylo to nad jeho chápání, ale bylo to v pořádku. A také bylo. Často uvažoval nad tím, že jeho děti jsou mnohem soucitnější díky tomu, že chodí do školy s dětmi, které jsou chudé, nepocházejí z takových rodin, jaké znaly předtím. Od té doby občas cítil přítomnost Boha, jako by byla někde blízko u něj zlatá barva, ale už nikdy se necítil navštívený Bohem, jako se cítil té noci. A až příliš dobře věděl, co by z toho lidi udělali, proto si to nechal pro sebe až do dne své smrti – to znamení od Boha.

Přesto v něm za jarních rán jako tohle vyvolávala vůně půdy vzpomínku na vůni krav, na vlhkost jejich nozder, teplo jejich břicha, a na jeho stodoly – měl dvě stodoly – a on pak nechával svou mysl přehrávat si těch pár útržků scén, které si vybavoval. Možná proto, že právě projel kolem domu Bartonových, si vzpomněl na toho muže, Kena Bartona, což byl otec ubohých, smutných dětí, který tu a tam pro Tommyho pracoval, a pak pomyslel na Lucy, která odjela na univerzitu a skončila v New Yorku. Stala se spisovatelkou.

Lucy Bartonová, Tommy za volantem mírně potřásl hlavou. Pracoval v té škole jako školník přes třicet let, takže věděl spoustu věcí, věděl o těhotenstvích děvčat a pijících matkách a podvádějících manželkách, protože zaslechl, jak o tom mluví studenti v hloučcích u záchodů nebo před kavárnou; uvědomoval si, že v mnoha ohledech je neviditelný, a chápal to. Ale Lucy Bartonová ho trápila ze všech nejvíc. Ji a její sestru Vicky a jejich bratra Petea ostatní děti zle

trápily, stejně jako někteří učitelé. Ale protože Lucy zůstávala tak často ve škole i po vyučování, cítil – i když jen málokdy promluvila –, že ji zná nejlíp. Jednou, to byla ve čtvrté třídě a on ve škole pracoval prvním rokem, otevřel dveře do třídy a ona tam ležela na třech židlích sestrčených k sobě u radiátorů, přes sebe kabát jako pokrývku, tvrdě spala. Díval se na ni, sledoval, jak se jí zvedá a klesá hruď, viděl temné kruhy, které měla pod očima, řasy rozprostřené jako drobné blikotající hvězdy, protože měla víčka ještě vlhká od toho, jak před usnutím plakala. Pak zase pomalu co nejtišeji vycouval, zdálo se mu naprosto nepatřičné, aby ji takhle zastihl.

Ale jednou – teď si na to vzpomněl –, to snad byla v prvním ročníku na střední, to vešel do třídy a ona křídou kreslila na tabuli. Zarazila se, jakmile vešel dovnitř.

„Jen pokračujte," vyzval ji.

Na tabuli byla kresba révy s mnoha drobnými listy. Lucy odstoupila od tabule, pak na něj najednou nečekaně promluvila. „Zlomila se mi křída," pronesla.

Tommy odpověděl, že to nevadí.

„Udělala jsem to schválně," opáčila a matně se na něj usmála, než odvrátila pohled.

„Úmyslně?" zopakoval Tommy a ona přikývla, znovu s tím pousmáním. A tak šel a vzal jednu křídu, neporušený hranolek, zlomil ji v půlce a mrknul na ni. V jeho vzpomínkách se *skoro* zachichotala. „To jste nakreslila vy?" zeptal se a ukázal na obrázek révy s malými lístky. Jen pokrčila rameny a odvrátila se. Ale obvykle jen seděla v lavici a četla si nebo dělala domácí úkoly, vídal ji tak.

Zastavil před stopkou a pronesl sám k sobě tiše: „Lucy, Lucy, Lucy B. Kam jsi to šla, kam jsi utekla?"

Věděl kam. Na jaře jejího posledního roku na ni po škole narazil v hale, najednou byla otevřená a s vykulenýma očima mu oznamovala: „Pane Guptille, já jdu na univerzitu!“

A on musel odpovědět: „No ne, Lucy, to je skvělé.“

Prudce ho objala; nepouštěla ho, a tak ji také k sobě přitisknul. Navždycky si zapamatoval tohle objetí, protože byla tak hubeňoučká – cítil její kosti a drobná ňadra –, a protože si později uvědomoval, jak málokdy bylo tohle děvče objímané.

Tommy se rozjel od stopky a vjel do města; hned kousek dál bylo parkoviště. Zajel na ně, vystoupil a přivřel oči proti slunci.

„Tommy Guptill,“ vykřikl mužský hlas, a když se Tommy otočil, uviděl, jak k němu kráčí Griff Johnson, kulhá jako vždycky, protože Griff měl jednu nohu kratší a ani na míru šité boty mu chůzi nijak neulehčovaly. Griff k němu napřahoval paži, chystal se potřást si s ním rukou.

„Griffithe,“ usmál se na něj Tommy a pak si dlouho navzájem pumpovali rukama, zatímco kolem nich pomalu po Hlavní třídě projížděla auta.

Griff byl pojišťovák a byl na Tommyho hrozně hodný, když zjistil, že Tommy neměl farmu pojištěnou, protože by to bylo moc drahé. „Potkal jsem tě moc pozdě,“ řekl Griff, což byla pravda. Ale Griff byl na Tommyho hodný i dál. Tommy vlastně neznal nikoho – napadlo ho – kdy by na něj nebyl hodný.

Stáli tam v mírném vánku a mluvili o dětech a vnoučatech. Griff měl vnuka, který fetoval, což Tommy považoval za velmi smutné, a tak jen poslouchal a přikyvoval a díval se na stromy lemující Hlavní třídu, jejich lístky byly tak mladé a jasně zelené, a pak poslouchal vyprávění o dru-

hém vnukovi, který studoval na lékařské fakultě, a Tommy poznamenal: „No to je prostě skvělé, to je dobře." A pak se vzájemně poplácali po ramenou a šli dál.

V obchodě s oblečením, kde jeho příchod ohlásil zvonek nad dveřmi, byla Marilyn Macauleyová, zkoušela si šaty.

„Tommy, co tě sem přivádí?" Marilyn myslela, že si ty šaty vezme na křest své vnučky, který se měl konat za pár neděl, vyprávěla mu o tom a zatahala přitom za šev šatů, byly béžové a potištěné vzorem rudých růží. Měla zuté boty, stála tam jen v punčochách. Poznamenala, že to je výstřední, kupovat si šaty pro takovou příležitost, ale že se jí líbí.

Tommy znal Marilyn už celé roky, poprvé ji potkal, když ještě studovala na střední v Amgashi, uvědomoval si její rozpaky a řekl, že na tom není vůbec nic výstředního, a pak dodal: „Kdybys měla chvilku, Marilyn, pomohla bys mi vybrat něco pro mou ženu?"

Viděl, jak do ní rázem vjíždí výkonnost, odpověděla, že ano, jistěže mu pomůže, zašla do kabinky a vrátila se ve svém obvyklém oblečení, černé sukni a modrém svetru, na nohou boty bez podpatku, a okamžitě zavedla Tommyho k šátkům. „Co tohle?" prohodila a vytáhla červený šátek protkávaný zlatými nitkami.

Tommy si ho vzal, ale druhou rukou vytáhl květovaný šátek. „Možná tenhle," navrhoval.

„Ano, to vypadá na Shirley," odpověděla Marilyn a Tommy pochopil, že Marilyn se líbil ten červený šátek, ale nikdy by si nedovolila ho koupit.

Ten první rok, co Tommy pracoval jako školník, byla Marilyn roztomilá dívka, říkávala: „Ahoj, pane Guptille," kdykoli ho viděla. Teď se z ní stala starší žena, nervózní, hubená, se staženým obličejem. Tommy si pomyslel to, co

si mysleli i ostatní lidé, že je to proto, že její manžel byl ve Vietnamu a potom už nikdy nebyl stejný jako dřív; Tommy vídal Charlieho Macauleye ve městě, vždycky vypadal nějak vzdáleně, chudák chlap a chudák Marilyn.

A tak Tommy držel červený šátek ještě celou minutu, jako by nad ním uvažoval, a pak řekl: „Myslím, že máš pravdu, tohle spíš vypadá na Shirley," a odnesl květovaný šátek k pokladně. Poděkoval Marilyn za pomoc.

„Myslím, že se jí bude líbit," usmála se Marilyn a Tommy odpověděl, že určitě bude.

Vyšel zase ven na chodník a zamířil ke knihkupectví. Napadlo ho, že by mohli mít nějakou knihu o zahradničení, která by se jeho ženě líbila; uvnitř procházel kolem regálů a najednou uviděl – přímo uprostřed obchodu – vystavenou novou knihu Lucy Bartonové. Zvedl ji – na obálce byl nějaký městský dům – a podíval se na záložku, kde byla její fotografie. Pomyslel si, že by ji nepoznal, kdyby ji teď potkal, jen protože ji znával, viděl teď zbytky její podoby, její úsměv, pořád stejně plachý. Znovu mu to připomnělo odpoledne, kdy řekla, že tu křídu zlomila schválně, to veselé pousmání tenkrát. Teď byla starší, na fotografii měla vlasy stažené dozadu, ale čím víc se na ni díval, tím víc viděl tu dívku, kterou bývala.

Tommy uhnul matce se dvěma dětmi, když kolem něj procházela, pronesla: „Omluvte mě, promiňte," a Tommy odpověděl: „Jistě," a pak ho napadlo – jak se mu často stávalo – jaký je Lucyin život tak daleko, až v New Yorku.

Položil knihu zpátky a rozhlédnul se po prodavačce, aby se zeptal na knihu o zahradničení.

„Mám možná přesně to, co potřebujete, zrovna jsme to dostali." A dívka – což sice nebyla dívka, ale Tommymu se

poslední dobou všechny ženy zdály jako dívky – mu přinesla knihu s hyacinty na obalu.

A on řekl: „Aha, to je perfektní."

Dívka se zeptala, jestli ji chce zabalit, a on odpověděl, že ano, že to bude skvělé, a pak se díval, jak kolem knihy skládá stříbrný papír, s nehty na rukou nalakovanými stříbrným lakem a mírně povyplazeným jazykem mezi zuby, jak se soustředila. Přelepila papír lepenkou a zářivě se usmála, když byla hotová.

„To je perfektní," opakoval Tommy a dívka odpověděla: „Přeju krásný den," a on jí popřál totéž. Vyšel z obchodu a v zářivém slunečním světle kráčel po ulici; poví Shirley o Lucyině knize; měla Lucy ráda stejně jako on. Pak nastartoval auto a vyjel z parkoviště, zamířil zpátky na silnici směrem domů.

Na mysl mu přišel chlapec Johnsonových, jak by se mohl zbavit drog, a pak myslel na Marilyn Macauleyovou a jejího manžela Charlieho, pak se mu myšlenky stočily na jeho staršího bratra, který před několika lety zemřel, přemýšlel o tom, jak se jeho bratr – který byl v druhé světové válce a podílel se na osvobozování koncentračních táborů – z války vrátil jako jiný člověk; jeho manželství ztroskotalo, jeho děti ho neměly rády. Nedlouho před svou smrtí bratr Tommymu pověděl o tom, co viděl v táborech, a jak dostali za úkol tamtudy provést lidi z města. Jednou tam prováděli skupinu žen, aby jim ukázali, co se tam dělo, a i když některé plakaly, některé jen zvedly bradu a zlostně se na ně dívaly, jako by se odmítaly nechat nutit k tomu, aby se cítily špatně. Ten obraz v Tommym navždy uvízl, i když žasl, proč si na to vzpomněl právě teď. Stáhnul okýnko až dolů. Zdálo se, že čím je starší – a on už opravdu zestárnul – tím

víc chápe, že nedokáže pochopit tenhle matoucí zápas mezi dobrem a zlem, a že možná lidé ani nemají věci tady na zemi pochopit.

Ale jak se blížil k ceduli ŠITÍ A OPRAVY ODĚVŮ, zpomalil a pak odbočil na dlouhou cestu vedoucí dolů k domu Bartonových. Zvykl si občas za Petem Bartonem zajet, poté co Ken – Peteův otec – zemřel. Teď už to samozřejmě nebyl kluk, ale dospělý muž, dál bydlel v domě, i když už sám, a Tommy ho už pár měsíců neviděl.

Jel po dlouhé cestě, bylo to tu izolované. Se Shirley během let často mluvili o tom, že izolovanost není pro děti nic dobrého. Po jedné straně se táhly lány kukuřice, po druhé pole se sójovými boby. Jediný obrovský strom, který rostl uprostřed kukuřičného pole, zasáhl před několika lety blesk, teď ležel na boku, dlouhé holé, polámané větve trčely k nebi.

Dodávka byla tady, stála vedle malého domu, který nikdo nenatřel už tolik let, že byl celý vybledlý, šindele byly omšelé, některé chyběly. Žaluzie byly stažené jako vždycky. Tommy vystoupil z auta, došel k domu a zaklepal na dveře. Jak tam tak stál na slunci, znovu si vzpomněl na Lucy Bartonovou, jaké bývala hubené, až bolestně hubené dítě, vlasy měla dlouhé a plavé a téměř nikdy se mu nepodívala do očí. Jednou, když byla ještě tak malá, přišel po vyučování do třídy a našel ji, jak tam sedí a čte si, nadskočila – viděl, jak leknutím opravdu nadskočila –, když se dveře otevřely.

Rychle řekl: „Ne ne, nic se neděje."

Ale toho dne, kdy nadskočila, když viděl tu hrůzu, která se jí kmitla obličejem, uhodl, že ji doma nejspíš bijí. Museli ji bít, podle toho, jak se vyděsila, když otevřel dveře. Potom,

co si to uvědomil, si jí víc všímal, někdy zahlédl něco, co byla zřejmě modřina, žlutá nebo namodralá, mívala je na krku nebo na pažích.

Pověděl o tom své ženě a Shirley vzdychla: „Co můžeme udělat, Tommy?“

Přemýšlel o tom, i ona o tom přemýšlela, a usoudili, že nemůžou dělat nic. Ale toho dne, kdy o tom mluvili, pověděl také Tommy své ženě, co viděl Kena Bartona, Lucyina otce, dělat před mnoha lety, když ještě Tommy měl mléčnou farmu a Ken mu občas pomáhal se stroji. Tommy vyšel zpoza jedné stodoly a uviděl Kena Bartona s kalhotami u kotníků, masturboval, nadával u toho – to tedy bylo, přistihnout tak někoho!

Tommy řekl: „Tady nic takového nedělej, Kene,“ a on se otočil a nastoupil do dodávky a odjel a do práce se celý týden nevrátil.

„Tommy, proč jsi mi to neřekl?“ Shirleyiny modré oči na něj zděšeně hleděly.

Tommy odpověděl, že mu připadalo hrozné o tom mluvit.

„Tommy, musíme něco udělat,“ řekla toho dne jeho žena. A mluvili o tom ještě jednou a znovu usoudili, že není nic, co by mohli dělat.

Žaluzie se nepatrně pohnuly a pak se dveře otevřely a stál v nich Pete Barton. „Ahoj Tommy,“ pozdravil. Pak vyšel ven na sluníčko, zavřel za sebou dveře a došel až k němu. A Tommy pochopil, že nechce, aby šel dál; až k němu dolehl odporný pach, možná vycházel i z Petea.

„Jen jsem jel kolem a napadlo mě, že se podívám, jak se ti vede,“ poznamenal Tommy ledabyle.

„Díky, jsem v pořádku. Děkuju.“ V jasném slunečním

světle byl Peteův obličej bledý, vlasy mu už téměř úplně zešedivěly, hodily se k vybledlým prknům domu, před kterým stál.

„Pracuješ teď u Darrových?“ zeptal se Tommy.

Pete odpověděl, že ano, i když ta práce je skoro hotová, ale má pak něco dalšího v Hanstonu.

„Dobře.“ Tommy zašilhal k obzoru, táhla se před ním pole sójových bobů, od hnědé země se odrážela jejich jasně zelená barva. Přímo na obzoru stála stodola Pedersonovy farmy.

Pak mluvili o různých strojích a také o větrných turbínách, které nedávno postavili mezi Carslisle a Hanstonem. „Nejspíš si na to prostě musíme zvyknout,“ prohodil Tommy a Pete řekl, že to má nejspíš Tommy pravdu. Na tom jediném stromě u příjezdové cesty rašily lístky, větve se na chvíli zhouply ve větru.

Pete se opřel o Tommyho auto a založil si ruce na prsou. Byl vysoký, ale jeho hruď se zdála skoro propadlá, tak byl hubený. „Byl jsi ve válce, Tommy?“

Tommyho ta otázka překvapila. „Ne,“ odpověděl. „Ne. Byl jsem ještě moc mladý, těsně mě to minulo. Ale můj starší bratr byl.“ Větve stromu se znovu zhouply nahoru a dolů, jako by cítily vánek, který Tommy necítil.

„Kde byl?“

Tommy zaváhal. Pak odpověděl: „Přidělili ho do táborů a na konci války byl v jednotkách, které poslali do Buchenwaldu.“ Zvedl oči k nebi, sáhl do kapsy, vytáhl sluneční brýle a nasadil si je. „Změnil se potom. Nevím jak, ale změnil se.“ Přešel k autu a opřel se vedle Petea.

Po chvilce se k němu Pete Barton otočil. Hlasem, ve kterém nebyla znát sebemenší agresivita, pronesl: „Kou-

kej, Tommy. Byl bych rád, kdybys sem už nejezdil.“ Měl bledé a popraskané rty, olíznul si je, upíral oči do země. Tommy si chvilku nebyl jistý, jestli dobře slyšel, ale když začal říkat: „Já jsem jenom…,“ Pete se na něj na chvilku podíval a řekl: „Děláš to, abys mě trápil, a já myslím, že už to stačilo.“

Tommy se odlepil od auta a narovnal se, díval se na Petea přes sluneční brýle. „Trápit tě?“ opakoval. „Pete, nejsem tady proto, abych tě trápil.“

V tu chvíli zavál přes cestu náhlý nápor větru a zvedl prach. Tommy si sundal brýle, aby mu Pete viděl do očí; starostlivě se na něj díval.

„Zapomeň, že jsem to řekl, omlouvám se.“ Pete sklopil hlavu.

„Jen se za tebou chci občas stavit,“ pronesl Tommy. „Však víš, soused za sousedem. Žiješ tady úplně sám. Připadá mi, že by se sousedi měli občas navštívit.“

Pete se na něj s rozpačitým úsměvem podíval. „No… jsi jedinej chlap, kterej to kdy dělá. Nebo ženská.“ Zasmál se, byl to nepříjemný zvuk.

Tak tam oba stáli, Tommy měl teď svěšené ruce, zastrčil si je do kapes a Pete si také strčil ruce do kapes. Kopnul do kamínku a pak se otočil a zadíval se přes pole. „Pedersonovi by ten strom měli odvézt, nevím, proč to ještě neudělali. Jedna věc byla orat kolem něj, když stál, ale teď, bože!“

„Udělají to. Slyšel jsem, jak o tom mluví.“ Tommy nevěděl, co by měl dělat, byl to pro něj divný pocit.

Pete se pořád ještě díval na padlý strom. Pak řekl: „Můj táta byl ve válce. Vrátil se úplně pokřivenej.“ Teď se obrátil a podíval se na Tommyho, mhouřil oči před sluncem. „Když umíral, pověděl mi o tom. Bylo strašný, co se mu

dělo, a pak – pak zastřelil ty dva Němce, věděl, že to nejsou vojáci, byli to skoro ještě kluci, ale řekl mi, že od tý doby každej den svýho života cejtil, že pak měl zabít sám sebe."

Tommy poslouchal a díval se na toho chlapce – na toho muže – bez slunečních brýlí, držel je v ruce zastrčené v kapse. „To je mi líto," odpověděl. „Nevěděl jsem, že tvůj otec byl ve válce."

„Můj otec…" Pete měl neklamně v očích slzy, „můj otec byl *slušný* člověk, Tommy."

Tommy pomalu přikývl.

„Dělal různý věci, protože se nedokázal ovládat. A tak…" Pete se odvrátil. Po chvilce se k Tommymu napůl otočil a pokračoval: „A tak šel a pustil ten večer ty dojicí stroje a farma potom vyhořela, a já jsem na to nikdy, nikdy nezapomněl, Tommy, bylo to, jako bych věděl, že to udělal. A vím, že ty to víš taky."

Tommy cítil, jak mu v zátylku naskakuje husí kůže a šíří se dál, po celé hlavě. Slunce jako by bylo hrozně jasné, a přesto jako by svítilo jen v kuželu kolem něj. Po chvilce ze sebe vypravil: „Synku," to slovo z něj vypadlo proti jeho vůli, „to si nesmíš *myslet*."

„Koukni," řekl Pete a v obličeji teď měl trochu barvy. „Věděl, že dojicí stroje můžou způsobit problémy – mluvil o tom. Říkal, že to není moc důmyslný systém a že se můžou rychle přehřát."

„To měl pravdu," přikývl Tommy.

„Měl na tebe zlost. Byl pořád na někoho naštvanej, ale na tebe měl vztek. Nevím, co se stalo, ale pracoval u tebe a pak přestal. Myslím, že se nakonec vrátil, ale ať se stalo cokoli, nikdy tě pak neměl rád."

Tommy si zase nasadil brýle. Rozvážně pronesl: „Přistihnul jsem ho, jak si hraje sám se sebou, Pete, honil si ho za stodolami, a já jsem mu řekl, že něco takového tady nemůže dělat."

„Ach bože." Pete si utřel nos. „Ach bože." Zvedl oči k nebi. Pak se krátce podíval na Tommyho a pokračoval: „No prostě tě neměl rád. A ten večer před požárem šel ven – někdy to tak dělal, vyrazil si, nebyl piják, ale někdy prostě odešel a vyrazil si, a tu noc šel pryč a vrátil se kolem půlnoci, pamatuju si to, protože moje sestra nemohla spát, byla jí hrozná zima a máma…" Pete se zarazil, jako by potřeboval chytit dech. „No… máma byla vzhůru s ní a pamatuju si, že řekla: Lucy, jdi spát, je půlnoc! A táta se vrátil domů. A další ráno, když jsem byl ve škole… no… všichni jsme slyšeli o tom požáru. A já jsem to prostě věděl."

Tommy se opřel o auto, aby našel rovnováhu. Neříkal nic.

„A tys to věděl taky," pronesl Pete konečně. „A proto sem jezdíš, abys mě mučil."

Dlouho tam oba muži stáli. Zvedl se mírný vítr, Tommy cítil, jak mu načechrává rukávy košile. Pak se Pete otočil, aby se vrátil do domu; se zaskřípáním se otevřely dveře. „Pete," zavolal Tommy. „Pete, poslouchej mě. Nepřijel jsem sem, abych tě mučil. A pořád ještě nevím – ani potom, co jsi mi právě řekl – jestli je to pravda."

Pete se obrátil; po chvilce za sebou zavřel dveře a došel zpátky k Tommymu.

Oči měl vlhké, buď od větru, nebo od slz, to Tommy nevěděl. Promluvil téměř unaveně. „Zrovna jsem ti to řekl, Tommy. Neměl jít a dělat ty věci ve válce, který musel

udělat. Lidi *nemají* vraždit jiný lidi. A on to dělal, a dělal hrozný věci a hrozný věci se staly jemu a on nedokázal žít *uvnitř* sebe, Tommy. To se pokouším říct. Jiný chlapi to dokázali, ale on nemohl, zničilo ho to a…"

„A co tvoje máma?" zeptal se Tommy najednou.

Peteův výraz se změnil, najednou byl úplně prázdný. „Co je s ní?" zeptal se.

„Jak tohle všechno brala?"

Jako by ta otázka byla na Petea příliš. Pomalu zavrtěl hlavou. „Nevím," pokrčil rameny. „Nevím, jaká *byla* máma."

„Já jsem ji taky doopravdy neznal." odpověděl Tommy. „Jen jsem ji párkrát zahlédl."

Ale teď ho to napadlo: nikdy tu ženu neviděl se usmát.

Pete zíral do země. Pak znovu pokrčil rameny: „O mámě nic nevím."

Tommymu se hlavou hnaly myšlenky, uklidnil se, zase našel sám sebe. „Teď mě poslouchej, Pete. Jsem rád, že jsi mi pověděl, že tvůj otec byl ve válce. Slyšel jsem, co jsi řekl. Říkal jsi, že to byl slušný člověk a já ti věřím."

„Ale on byl!" Pete skoro zakvílel, díval se na Tommyho bledýma očima. „Kdykoli něco udělal, cítil se pak kvůli tomu hrozně, a po *tom* požáru u vás byl tak – tak rozčilenej, Tommy, celé týdny potom byl horší než jindy."

„To je v pořádku, Pete."

„Ne, *není*."

„Ale je," pronesl Tommy pevně. Došel k Peteovi, položil mu ruku na rameno a chvíli ji tam nechal. „A stejně si nemyslím, že to udělal," dodal. „Myslím, že jsem ten večer zapomněl stroje vypnout, a tvůj otec na mě byl naštvanej a nejspíš se cítil špatně kvůli tomu, co se stalo. Nikdy ti přece neřekl, že to udělal, ne? Když umíral a vyprávěl ti o tom,

jak za války zabil ty muže, nikdy se nepřiznal, že by vypálil moje chlévy. Nebo ano?“

Pete zavrtěl hlavou.

„Tak navrhuju, abys to nechal být, Pete. Máš i tak dost toho, s čím se musíš vypořádat.“

Pete si prohrábl rukou vlasy, pár pramenů zůstalo trčet. Trochu zmateně se zeptal: „Vypořádat s čím?“

„Viděl jsem, jak s tebou zacházejí ve městě, Pete. A také s tvými sestrami. Viděl jsem to, když jsem pracoval jako školník.“ Tommymu se trochu nedostávalo dechu.

Pete mírně pokrčil rameny. Pořád ještě se tvářil trochu nejistě. „Dobře,“ pokývl. „Tak dobře.“

Ještě chvilku stáli ve vánku a pak Tommy prohodil, že už pojede. „Počkej,“ ozval se Pete. „Svezu se s tebou kousek po cestě. Je čas, abych zlikvidoval tu ceduli naší mámy. Už dlouho to chci udělat a udělám to teď. Počkej,“ opakoval. Tommy čekal u auta, zatímco Pete zašel do domu, ale rychle se zase vrátil s palicí v ruce. Tommy nastoupil do auta, Pete se usadil na sedadle spolujezdce a pak se rozjeli po příjezdové cestě. Pronikavý zápach, který Tommy cítil už předtím, byl teď silnější, když ten muž seděl hned vedle něj. Za jízdy si Tommy najednou vzpomněl, jak jednou položil čtvrťák vedle stolku, kde sedávala Lucy, když chodila na základku. Vždycky chodila do třídy pana Haleyho; učil asi rok společenské vědy, než odešel do armády, ale nejspíš byl na Lucy hodný, protože to byla ta místnost, i když se z ní později stala třída pro přírodní vědy, kde bývala nejradši. A tak jednoho dne nechal Tommy vedle stolku, u kterého věděl, že bude sedět, čtvrťák. Školu zrovna krátce předtím vybavili prodejními automaty, ve kterých byly zmrzliny, které jste si mohli koupit zrovna za

čtvrťák, a tak ho nechal ležet tam, kde by ho Lucy měla uvidět. Toho večera, poté co už odešla, šel Tommy do třídy a čtvrťák tam pořád ještě byl, přesně na tom místě, kde ho nechal.

Skoro se Petea v tu chvíli na Lucy zeptal, jestli jsou v kontaktu, jenže to už zastavoval u cedule s nápisem ŠITÍ A ÚPRAVY ODĚVŮ, a tak jen prohodil: „Tak jsme tady, Pete. Měj se dobře." A Pete mu poděkoval a vystoupil z auta.

Po několika minutách se Tommy podíval do zpětného zrcátka a viděl Petea bušícího do cedule kladivem. Něco v tom, jak do ní mlátil – takovou silou – přimělo Tommyho se na něj pozorně zadívat. Viděl, že ten chlapec – ten muž – buší do cedule znovu a znovu se silou, která jako by narůstala, a jak Tommyho auto kousek sjelo, takže Petea ztratil na chvíli z dohledu, pomyslel si: Počkat. A když se auto zase vyhouplo nahoru, podíval se znovu do zpětného zrcátka a znovu viděl toho chlapce-muže, jak zlostně buší do cedule, se zuřivostí, která ho udivila. Bylo to ohromující, ten vztek, s jakým bušil do dřeva. Tommymu připadalo málem neslušné, že je svědkem něčeho takového, v tom utrpení to bylo něco skoro tak intimního, jako to, co dělal chlapcův otec tenkrát za Tommyho stodolou. A Tommy si najednou za volantem uvědomil: Ach, to ta matka. Byla to jejich matka. To ona musela být ta opravdu nebezpečná.

Zpomalil a pak auto obrátil. Jak jel zpátky, viděl, že Pete už přestal rozbíjet ceduli, teď sklesle, unaveně kopal do rozbitých kusů. Překvapeně vzhlédl, když Tommy dojel blíž. Tommy se naklonil, stáhl okénko na straně spolujezdce a řekl: „Nastup si, Pete." Chlapec zaváhal, po obličeji mu stékal pot. „Nastup si," opakoval Tommy.

Pete znovu nastoupil do auta a Tommy sjel na příjezdovou cestu zpátky k domu Bartonových. Zastavil a vypnul motor. „Pete, chci, abys mě poslouchal, velmi, velmi pozorně."

Peteovi obličejem přeletěl vyděšený výraz a Tommy mu na chvilku položil ruku na koleno. Byl to ten výraz hrůzy, který se Lucy mihnul v očích, když ji překvapil ve třídě. „Chci ti říct něco, co jsem nikdy nikomu povědět nechtěl. Ale té noci, kdy došlo k požáru…" A Tommy mu podrobně vyprávěl, jak tenkrát měl pocit, že k němu sestoupil Bůh, a jak mu Bůh dal vědět, že je všechno v pořádku. Když skončil, Pete, který soustředěně poslouchal, někdy se díval na svoje ruce v klíně, někdy na Tommyho, teď na něj pohlédl s užaslým výrazem.

„Takže ty tomu věříš?" zeptal se.

„Já tomu nevěřím," opáčil Tommy. „Já to vím."

„A nikdy jsi to neřekl ani své ženě?"

„Nikdy jsem jí to neřekl, ne."

„Ale proč ne?"

„Nejspíš proto, že některé věci jiným lidem nevykládáme."

Pete se zase zadíval na svoje ruce a Tommy se na ně také díval. Ten pohled ho překvapil, byly to ruce se silnými prsty, velké; byly to ruce dospělého muže.

„Takže ty tvrdíš, že můj otec odvedl Boží dílo." Pete pomalu zavrtěl hlavou.

„Ne, já ti říkám, co se mi té noci stalo."

„Já vím. Slyšel jsem, co jsi mi říkal." Pete zíral oknem před sebe. „Já jenom nevím, co si z toho vzít."

Tommy se podíval na dodávku zaparkovanou vedle domu, blatník se zableskl ve slunečním světle. Byla to stará

šedohnědá dodávka. Tommymu připadalo, jako by tu seděl už dlouhou řadu minut, díval se na dodávku a uvědomoval si, jak se hodí k tomu domu.

„Pověz mi, jak se má Lucy," pronesl pak, přesunul si nohy, slyšel, jak mu chodidla zaskřípala po písku na podlaze auta. „Viděl jsem, že vydala novou knihu."

„Je dobrá," odpověděl Pete, obličej se mu rozsvítil. „Je dobrá a je to moc dobrá kniha, poslala mi ji. Jsem na ni vážně moc pyšnej."

Tommy se usmál. „Víš, ona si nevzala ani čtvrťák, který jsem jí jednou nechal." Vyprávěl Peteovi o penízku, který nechal ve třídě a později ho zase našel.

„Ne, Lucy by si nevzala ani penny, když nebylo její," kývl Pete. Pak dodal: „Moje sestra Vicky, no… ta byla jiná. Vsadil bych se, že by si ten čtvrťák vzala a pak by si řekla o víc." Podíval se na Tommyho. „Jo. Ta by si ho vzala."

„No… řekl bych, že člověk vždycky zápasí mezi tím, co by měl a co by neměl dělat," odpověděl Tommy, snažil se žertovat.

„Cože?" opáčil Pete. Tommy to zopakoval.

„To je zajímavý," pronesl Pete a Tommy měl najednou pocit, že tu sedí s dítětem, ne s dospělým mužem, a znovu se podíval na Peteovy ruce.

Motor auta několikrát cvaknul, jak tam mlčky seděli. „Ptal ses na mou mámu," ozval se pak Pete. „Nikdo se mě na ni nikdy neptal. Ale je pravda, že nevím, jestli nás naše máma měla ráda, nebo ne. Moc toho o ní nevím." Podíval se na Tommyho a Tommy přikývnul. „Ale otec nás miloval," dodal Pete. „Vím, že ano. Byl to bouřlivák, to jo, bože, jak s tím to bylo těžké. Ale miloval nás."

Tommy znovu přikývl.

„Pověz mi víc o tom, co jsi právě řekl," vyzval ho Pete.

„O čem? Co jsem právě říkal?"

„O tom – zápasu, řekl jsi to tak? Mezi děláním toho, co bysme měli a co bysme neměli dělat."

„Aha." Tommy se předním oknem podíval na dům, který před nimi tak udřeně a tiše seděl v slunečním světle, s žaluziemi zataženými jako unavená lidská víčka. „No… z širšího záběru je tu jeden příklad." A pak Tommy Peteovi pověděl, co ve válce viděl jeho bratr, o ženách, které procházely tábory, jak některé plakaly a jiné se tvářily zlostně a nechtěly se nechat přimět k tomu, aby se cítily špatně. „Takže tady je boj, nebo zápas, jak bys nejspíš řekl ty, a zdá se mi, že probíhá pořád. A taky lítost, schopnost dát najevo lítost – dokázat litovat toho, co jsme udělali a co ublížilo jiným lidem – to z nás dělá lidi." Tommy položil ruku na volant. „To je to, co si myslím," dodal.

„Můj otec dal najevo lítost. On byl to, o čem mluvíš, v jednom člověku. Ten boj."

„Nejspíš máš pravdu."

Slunce už vystoupalo na obloze tak vysoko, že z auta nebylo vidět.

„Takovýhle řeči nikdy nevedu," zabručel Pete a Tommyho znovu zaskočilo, jak mladě tenhle chlapec-muž působí.

V hrudi ho zabolelo, a ta bolest jako by byla přímo spojená s Petem.

„Jsem starý člověk," pronesl Tommy. „Myslím, že jestli máme vést takovéhle řeči, měl bych se zastavit častěji. Co kdybych se stavil přespříští sobotu?"

Překvapilo ho, když viděl, jak se Peteovy ruce změnily v pěsti, kterými si uhodil o kolena. „Ne," vyjel Pete. „Ne. To nemusíš. Ne."

„Já chci," namítl Tommy a pomyslel si – a pak i věděl –, že už když to říkal, nebyla to pravda. Ale záleželo snad na tom? Nezáleželo.

„Nepotřebuju, aby sem někdo jezdil jen z povinnosti," pronesl Pete tiše.

Bolest hluboko v Tommyho hrudi zesílila. „Já ti to nevyčítám," vzdychl. Seděli spolu v autě, které už začínalo být vyhřáté, a zápach Tommymu připadal přímo hmatatelný.

Za chvilku Pete pokračoval: „No… nejspíš jsem si myslel, že sem jezdíš, abys mě trápil, ale to jsem se pletl. A tak hádám, že jsem se asi pletl i s tím, když jsem myslel, že se jen snažíš ke mně být laskavý."

„Myslím, že ses pletl," přikývl Tommy. Ale byl si vědomý toho, už zase, že to není pravda. Pravda byla, že ve skutečnosti nechtěl už nikdy navštívit toho chudáka chlapce, co teď seděl vedle něj.

Ještě chvilku tam tak mlčky seděli; pak se Pete otočil k Tommymu a pokývl hlavou. „Tak jo, uvidíme se," prohodil a vystoupil z auta. „Díky, Tommy," dodal.

A Tommy odpověděl: „Já děkuju tobě."

Cestou domů si Tommy připadal stále víc jako pneumatika, ze které uniká vzduch, jako by ho celý jeho život naplňoval nějaký podpůrný vzduch, a ten teď byl pryč. Pořád víc si uvědomoval svůj strach. Nechápal to. Ale řekl to, co sám sobě slíbil, že nikdy nepoví – že k němu té noci, kdy hořelo, přišel Bůh. Proč to řekl? Protože chtěl dát něco tomu ubohému chlapci, který tak zuřivě rozbíjel ceduli své matky. Proč záleželo na tom, že mu to pověděl? Tommy si nebyl

jistý. Ale cítil, že tím v sobě jakoby vytáhl nějakou zástrčku, protože tím, že řekl něco, co ještě nikomu nesvěřil, sám sebe strašlivě ponížil. Opravdu ho to vyděsilo. *Tak ty tomu věříš?* zeptal se Pete Barton.

Už se necítil sám sebou.

„Bože, co jsem to udělal?" pronesl tiše. A opravdu se ptal Boha. Pak zašeptal: „Kde jsi, Bože?" Ale auto bylo dál stejné, vyhřáté, pořád ještě trochu páchnoucí po přítomnosti Petea Bartona, jen poskakovalo po cestě.

Jel rychleji než obvykle. Kolem utíkala pole sójových bobů a kukuřice i hnědá pole, vnímal je jen matně.

Když přijel domů, seděla Shirley na předních schodech; její brýle se leskly ve slunečním světle. Zamávala na něj, když se blížil po krátké příjezdové cestě. „Shirley," zavolal na ni, když vystupoval z auta. „Shirley." Přidržela se zábradlí, vstala a ustaraně k němu došla. „Shirley," řekl, „musím ti o něčem povědět."

Posadili se u malého kuchyňského stolu v jejich malé kuchyni. Uprostřed stála vysoká sklenice plná vody s poupaty pivoněk, Shirley ji odstrčila stranou. Tommy jí vyprávěl, co se to dopoledne stalo u domu Bartonových, a ona jen potřásala hlavou, posunula si hřbetem ruky brýle po nose. „Ach, Tommy," vzdychla. „Ach bože, chudák ten chlapec."

„Ale ještě něco, Shirley. Je v tom ještě víc. Musím ti povědět ještě něco."

A pak se podíval na svou ženu – na její modré oči za brýlemi, už to byla vybledlá modrá, s maličkými lesklými místečky po operaci šedého zákalu – a pak jí pověděl, stejně podrobně, jako to vyprávěl Peteovi Burtonovi, jak té noci požáru cítil, že k němu sestoupil Bůh. „Ale teď si myslím,

že jsem si to musel jen představovat," dodal. „Nemohlo se to stát, vymyslel jsem si to." Zvedl ruce dlaněmi vzhůru a zavrtěl hlavou.

Jeho žena se na něj chvilku dívala; viděl, jak ho pozoruje, viděl její oči, trochu zvětšené, pak se začaly skládat vějířky něhy kolem jejich koutků. Naklonila se k němu, vzala ho za ruku a řekla: „Ale Tommy. Proč by se to nemohlo stát? Proč by to nemohlo být právě tak, jak sis to myslel té noci?"

A v tu chvíli Tommy pochopil, že to, co před ní celý život tajil, bylo pro ni snadno pochopitelné, a to, co před ní bude tajit teď – své pochyby (svou náhlou víru, že k němu Bůh nikdy nesestoupil) –, z toho se stalo nové tajemství, které nahradí to první. Vymanil svoje ruce z jejích. „Možná máš pravdu," odpověděl. A pak dodal něco ubohého, ale byla to pravda. „Miluju tě, Shirley," řekl.

A pak se zahleděl na strop; minutu či dvě se na ni nedokázal podívat.

VĚTRNÉ MLÝNY

PŘED NĚKOLIKA LETY MĚLA PATTY Nicelyová puštěnou televizi, ale jak do ložnice dopadaly paprsky ranního slunce, z některých úhlů na obrazovce nebylo nic vidět. Pattyin manžel Sebastian tenkrát ještě žil a Patty se zrovna vypravovala do práce. Ještě předtím se ale ujistila, že Sebastianovi doma nebude nic chybět. Jeho nemoc tenkrát byla v raném stadiu a ani jeden z nich nevěděl, jak se vyvine. V televizi běžel obvyklý ranní program a Patty se na ni občas letmo podívala, když procházela kolem. Zrovna si nasazovala perlové náušnice, když hlasatelka oznámila: „A po krátké přestávce tu přivítáme Lucy Bartonovou."

Patty přistoupila k televizi a zamžourala. Za okamžik se na obrazovce objevila Lucy Bartonová – která napsala román – a Patty vyjekla: „Panebože." Vyklonila se ze dveří ložnice a zavolala: „Sibby?" Sebastian vstoupil do ložnice a Patty hlesla: „Sibby, miláčku můj." Pomohla mu do postele a pohladila ho po čele. Proto si teď na to, jak se Lucy Bartonová objevila v televizi, vzpomněla. Protože tenkrát o ní Sebastianovi poprvé vyprávěla.

Lucy Bartonová se narodila do nesmírně chudé rodiny v Amgashi ve státě Illinois. „Já jsem je neznala, protože jsem chodila do školy v Hanstonu. Ale patřili k dětem, před kterými lidé utíkali, aby od nich nechytli blechy," vysvětlova-

la Patty manželovi. Sama tu rodinu znala proto, že Lucyina matka pracovala jako švadlena a Pattyina matka jejích služeb využívala. Díky tomu se Patty i se sestrami několikrát ocitly u Lucy doma. Působilo to tam stísněně. A *páchlo* to tam! A teď na ni Lucy hleděla z televizní obrazovky. Stala se spisovatelkou a žila v New Yorku. „Podívej, zlato, sluší jí to," řekla Patty.

Sebastiana celý ten případ začal zajímat. Patty neuniklo jeho nadšení, když mu o Lucy vyprávěla. Během několika minut jí položil několik otázek, třeba jestli se Lucy něčím lišila od bratra a sestry. Patty přiznala, že neví – nikoho z těch dětí doopravdy neznala. Co ale bylo zvláštní – když se Pattyina nejstarší sestra Linda vdávala, Lucyini rodiče byli pozváni na svatbu. Patty to nešlo na rozum. Lucyin otec určitě ani neměl oblek, tak co by dělal na sestřině svatbě?

„Možná tvoje matka v té době neměla nikoho jiného, kdo by se s ní bavil," poznamenal Sebastian a Patty si uvědomila, že má úplnou pravdu. Celá zrudla, když si to uvědomila. „Ale beruško," konejšil ji Sebastian a vzal ji za ruku.

O pár měsíců později byl po smrti. Když se potkali, táhlo jim na čtyřicet. Mohli spolu strávit jenom osm let. Děti neměli. Lepšího muže Patty nepoznala.

Dnes klimatizaci v autě zapnula na maximum. Od té doby, co přibrala, jí často bylo horko. Byl už konec května a všichni se radovali z krásného počasí, ale pro Patty krásné počasí znamenalo jediné: vedro. Projela kolem pole, na kterém kukuřice zatím dorostla jen do výšky pár centimetrů, a pak kolem pole se sójou, s rostlinkami ještě jasně zelenými a choulícími se u země. Vjela do města a prokličkovala

uličkami, verandy některých domů se skoro ztrácely pod záplavou pivoněk. Patty milovala pivoňky. Konečně zastavila před školou, kde pracovala jako výchovná poradkyně. Zkontrolovala si v zrcátku rtěnku, prohrábla vlasy a vysoukala se z auta. Na druhé straně parkoviště ze svého auta vystupovala Angelina Mumfordová, učitelka společenských věd, kterou nedávno opustil manžel. Patty na ni zamávala a Angelina jí pozdrav oplatila.

Kromě spousty složek měla Patty v kanceláři změť malých zarámovaných fotografií neteří a synovců a také brožury vysokých škol, to vše naskládané v kartotéce a na stole. Nechyběl tu ani velký plánovací diář. Lila Laneová včera nepřišla na schůzku. Vtom se ozvalo zaklepání a ve dveřích, které byly ovšem otevřené, stála vysoká, pohledná dívka. „Pojď dál," zvala ji Patty. „Lila?"

S dívkou do místnosti vstoupila podivná tíseň. Usadila se na židli, nahrbila se a vrhla na Patty pohled, ze kterého ji zamrazilo. Měla dlouhé plavé vlasy, a když si je přehazovala přes rameno, všimla si Patty jejího tetování. Obepínalo jí zápěstí jako ostnatý drát. „To je hezké jméno," poznamenala Patty, „Lila Laneová."

„Měla jsem se jmenovat po tetě," nechala se dívka slyšet. „Ale na poslední chvíli máma řekla: ‚Do hajzlu s ní.'"

Patty se natáhla po papírech a srovnala si je podle okrajů.

Lila se napřímila a vysypala ze sebe: „Je to mrcha. Myslí si, že je něco víc než my ostatní. Nikdy jsem ji ani *neviděla*."

„Tys nikdy neviděla svou tetu?"

„Ne-e. Vrátila se sem, když její táta, jako matčin táta, umřel. Pak odjela a já ji nikdy neviděla. Žije v New Yorku a myslí si, že její hovno nesmrdí."

„Tak se podíváme na tvoje výsledky, co říkáš? Všechny testy ti dopadly dobře.“ Patty neměla ráda, když studenti mluvili sprostě; připadalo jí to nezdvořilé. Podívala se na dívku a pak zpátky do svých lejster. „Známky máš taky dobré,“ dodala.

„Přeskočila jsem třetí třídu,“ odsekla Lila. Znělo to bojovně, ale Patty se zdálo, že v těch slovech slyší hrdost.

Prohlásila: „To je dobře. V tom případě jsi asi vždycky byla dobrá studentka. Třetí třídu nikoho nenechají přeskočit jen tak pro nic za nic.“ Povzbudivě povytáhla obočí, ale Lila se na ni nedívala. Prohlížela si její kancelář, všechny ty brožury a fotografie Pattyiných synovců a neteří, a nakonec se její pohled zastavil na plakátu na stěně. Bylo na něm kotě visící na větvi a pod ním velkými tiskacími písmeny stálo: DRŽ SE POŘÁDNĚ.

Lila se podívala zpátky na Patty. „Cože?“ zeptala se.

„Říkala jsem, že třetí třídu nikoho nenechají přeskočit pro nic za nic,“ zopakovala Patty.

„Jasně že nenechají. Ježíšku na křížku.“ Dívka si posunula dlouhé nohy, takže teď mířily na druhou stranu, ale hrbit se nepřestala.

„Tak fajn,“ přitakala Patty. „A jak si představuješ svoji budoucnost? Máš dobré známky, dobré výsledky testů…“

„To jsou vaše děti?“ Dívka přimhouřila oči a lakonicky ukázala na fotografie.

„To jsou moje neteře a synovci,“ odvětila Patty.

„Já vím, že nemáte děti,“ uculilo se děvče. „Jak to, že nemáte děti?“

Patty ucítila, že se začíná červenat. „Prostě na to nikdy nedošlo. A teď si pojďme promluvit o tvé budoucnosti.“

„Nikdy nedošlo na to, abyste to s manželem dělali, co?“